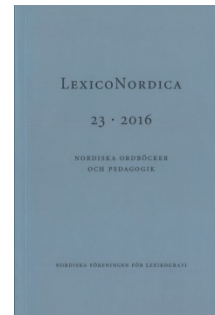

LexicoNordica

Titel: Nordiska ordböcker och pedagogik
Forfatter: Henrik Lorentzen & Emma Sköldberg
Kilde: LexicoNordica 23, 2016, s. 9-13
URL: <https://tidsskrift.dk/index.php/lexn/issue/archive>

© 2016 LexicoNordica og forfatterne

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Nordiska ordböcker och pedagogik

Henrik Lorentzen & Emma Sköldberg

Det här är det 23:e numret i ordningen av *LexicoNordica*. Tidsskriften, som ges ut av Nordiska föreningen för lexikografi (NFL), innehåller först och främst en tematisk del. De tematiska bidragen bygger på föredrag som hölls vid *LexicoNordica*-symposiet i januari 2016 på Schæffergården utanför Köpenhamn. Vidare innehåller numret ett flertal recensioner av olika former av lexikografiska resurser, samt meddelanden av skiftande karaktär. Längst bak i boken tillhandahålls upplysningar om tidsskriften och anvisningar till blivande skribenter.

Som framgår av rubriken är årets tema nordiska ordböcker och pedagogik. Temat rymmer flera aspekter. För det första kan man anlägga ett användar- och användningsperspektiv på ämnet. Traditionellt har ordböcker betraktats som ett viktigt hjälpmedel i bl.a. andraspråksundervisningen. Man kan dock fråga sig vilken roll ordböckerna spelar i nutida undervisningssituationer, vilka ordböcker som används i klassrummen, och varför. Hur ser t.ex. styrkeförhållandet mellan tryckta och elektroniska ordböcker ut?

För det andra kan ett lärar- och läroplansperspektiv anläggas på ämnet. Frågan är om – och i sådana fall hur – ordböcker behandlas i dagens (lärar)utbildningar. Får blivande lärare undervisning om olika former av lexikografiska resurser i samband med sina egna studier? Ett annat spørsmål är vilket stöd de lärare som vill utveckla arbetet med ordböcker i undervisningen har i nuvarande styrdokument, t.ex. grundskolans läroplaner.

För det tredje kan man närma sig temat ur ett mer renodlat lexikografisk perspektiv. Relevanta frågeställningar är förstas hur uppgifter i ordböcker ska presenteras för att på bästa sätt nå fram

till användarna, och hur ordböcker kan anpassas för olika pedagogiska användningssituationer.

I de tematiska bidragen i detta *LexicoNordica*-nummer kombineras ovan nämnda infallsvinklar på ett fruktbart sätt. Flertalet bidrag grundas också på användarundersökningar och de bidrar därmed med viktig empiri till forskningsområdet. Ett första exempel är Halldóra Jónsdóttir och Þórdís Úlfarsdóttir som med hjälp av loggfiler och en enkät undersöker hur den flerspråkiga digitala ordboken ISLEX faktiskt används i Norden. En av de viktigaste målgrupperna för ordboken är just isländska skol- och gymnasieelever med danska som obligatorisk del i sin undervisning.

Också Jaana Puskala undersöker bruket av ordböcker, men med en annan metod. Närmare bestämt följer hon, med hjälp av en kvalitativ protokollsundersökning, upp en studie från 2009 av hur finska universitetsstuderande använder ordböcker när de översätter ett svenskt pressmeddelande till finska.

En tredje användarundersökning har genomförts av Tove Bjørneset som redogör för synen på norska LEXIN och hur LEXIN-ordböckerna används både i och utanför norska klassrum.

Anne-Line Graedler redogör å sin sida för en undersökning av ordböckers roll inom undervisning i engelska som främmande språk i Norge. Graedler granskar, med hjälp av bl.a. en enkät, hurvida temat ordböcker tas upp inom ramen för högre studier och lärarstudenters syn på såväl eget som kommande elevers bruk av ordböcker i olika format.

Bidraget av Jørgen Bonde, Thomas Arentoft Nielsen och Malte von Sehested är av ett annat slag. I sin artikel redogör författarna för olika redaktionella ställningstaganden i samband med utarbetandet av Gyldendals nya digitala resurs Skoleordbog.dk. Ordboksportalen innehåller såväl enspråkiga som tvåspråkiga ordböcker och vänder sig primärt till elever på olika nivåer inom det danska skolsystemet.

Också Erla Erlendsdóttirs bidrag, som består i en redogörelse

för utformningen av kursen ”Ordbogen i språkundervisningen”, är av mer principiellt slag. Kursen, som ges vid Islands universitet och är en del av ett internationellt pilotprojekt med stöd från EU (Erasmus Mundus), riktar sig till studenter som läser till spansklärare. Liksom Graedler har Erla Erlendsdóttir alltså fokus på lärarutbildning.

Slutligen innehåller tidskriftens temadel tre presentationer av resurser som är resultat av tvärvetenskapliga arbeten mellan bl.a. lexikografer, andraspråkforskare, språkteknologer och system- och webbutvecklare. Julia Prentice och Benjamin Lyngfelt redogör för bakgrunden till det svenska konstruktikonet och dess potential som resurs i andraspråksundervisning. Tanken är bl.a. att innehållet i databasen ska utgöra en resurs för utveckling av övningar och läromedel.

Den interaktiva webbresursen Morfologilekstugan presenteras av Monica von Martens och Kristian Blensenius. Resursen, som i första hand riktar sig till studenter på lärarutbildningen, ska tjäna som hjälpmedel för studenter som behöver träna på den grammatiska begreppsapparaten eller fördjupa sina kunskaper om svensk morfologi.

Sist men inte minst redogör Therese Lindström Tiedemann, Elena Volodina och Håkan Jansson för Lärka, en korpusbaserad övningsplattform, som riktar sig till språkvetarstudenter och till studenter med svenska som andra eller främmande språk. Med hjälp av Lärka kan studenterna bättra på sina kunskaper om såväl grammatisk analys som grammatisk terminologi. Författarna redogör också för erfarenheter kring att arbeta med verktyget inom olika studentgrupper.

Som redan framgått innehåller tidskriften också recensioner av metalexikografiska verk och ordböcker i olika format. Allt som allt rör det sig om sju recensioner. I detta nummer riktar Marit Hovdenak blicken mot den danska språkportalen Sproget.dk, som snart har varit tillgänglig i tio år. Vidare granskar John Ole Aske-

dal *Norsk Ordbok*. Han koncentrerar sig i första hand på det tolfte och sista bandet av ordboken, men lämnar också synpunkter på verket som helhet. Också en norsk rättskrivningsordbok recense-ras. Närmare bestämt synar Bjørghild Kjelsvik den 10:e utgåvan av *Tanums store rettskrivningsordbok*. Ännu en välkänd ordbok som belyses i tidskriftens recensionsdel är *Svenska Akademiens ordlista* (SAOL) vars 14:e upplaga recense-ras av Beatrice Silén. Svenska Akademiens andra samtidsordbok, *Svensk Ordbok* (SO 2009), som nu är tillgänglig som ordboksapp, studeras av Susanna Karlsson. Ytterligare en nyutgiven ordbok som undersöks är Birgitta Agazzis *Nyord i svenskan* (2015). Nyordsboken uppmärksammas av Pia Jarvad. Slutligen finns även en recension med fokus på tvåspråkig lexikografi, nämligen Merete Birkelunds granskning av Gyldendals *Fransk-Dansk Stor Ordbog* från 2015. Sammanfattningsvis, av de sju recensionerna att döma, är vi långt ifrån stagnation när det gäller produktion av goda ordböcker i Norden.

Efter recensionerna följer Meddelanden. I denna del av tidskriften sammanfattar NFL:s ordförande, Henrik Hovmark, det gångna året inom föreningen. Han lämnar också viktiga uppgifter om nästa NFL-konferens, som äger rum den 30 maj till den 2 juni 2017 på Islands universitet i Reykjavik. Bland meddelandena återfinns även Ruth Vatvedt Fjelds minnesord över Dag Gundersen, som avled i början av innevarande år.

Den avslutande delen av boken rör som sagt själva tidskriften och dess redaktion. Liksom tidigare består redaktionen av två huvudredaktörer, Henrik Lorentzen (Danmark) och Emma Sköldberg (Sverige) och fem landsredaktörer från de olika nordiska länderna: Christian Becker-Christensen (dansk redaktör), Sturla Berg-Olsen (norsk redaktör), Annika Karlholm (svensk redaktör), Mariann Skog-Södersved (finländsk redaktör) samt Ásta Svavarsdóttir (isländsk redaktör). Inom redaktionen har det beslutats att de närmaste symposierna ska ha följande teman:

2017: Namn i nordiska ordböcker

2018: Fackspråk i nordiska ordböcker

Förslag på möjliga föredragshållare – och framtida *LexicoNordica*-teman – tas tacksamt emot av redaktionens medlemmar.

Avslutningsvis vill vi rikta ett stort och varmt tack till landsredaktörerna för deras insatser under det gångna året. Vidare tackar vi Rikke E. Hauge för ovärderlig hjälp i samband med *LexicoNordica*-symposiet på Schæffergården i början av detta år. Vi är också tacksamma för det noggranna arbete som Laurids Kristian Fahl har lagt ner vid sättningen av tidskriften och hans insatser i samband med distributionen av detta nummer. Vi vill även tacka Fondet for dansk-norsk samarbeid, som ännu en gång gjort det möjligt att genomföra symposiet till ett förmånligt pris, och Nordplus Nordiska språk, som beviljat ekonomiskt stöd till såväl symposium som till tryckning av tidskriften. Givetvis vill vi också tacka NFL:s styrelse, i synnerhet Henrik Hovmark, för vårt goda samarbete under det år som gått.

Henrik Lorentzen
seniorredaktør
Det Danske Sprog- og
Litteraturselskab
Christians Brygge 1
DK-1219 København K
hl@dsl.dk

Emma Sköldberg
universitetslektor, docent
Institutionen för svenska språket
Göteborgs universitet
Box 200
SE-405 30 Göteborg
emma.skoeldberg@svenska.gu.se